

Brecht Gerbrandy heeft als docent sociologie tien jaar gewerkt in het westelijk (Indonesische) deel van Timor, voor Kerk in Actie. De ervaring, plus de kennis van de situatie en de conditie van dit deel van Indonesië wil zij de komende jaren vanuit Nederland ten goede laten komen aan de kinderen en vrouwen op het eiland Timor. In het Community Development programma van de stichting Solidair met Kinderen en Vrouwen, worden vrouwen en meisjes gestimuleerd in hun eigen levensonderhoud te voorzien.

De stichting begeleidt de weefactiviteiten van de vrouwen en geeft naai-cursussen, computercursussen, landbouw en gezondheidsvoorlichting. Doel hiervan is de vrouwen en meisjes meer kans te geven op een zelfstandige positie in de Timorese samenleving.

De taak die Brecht had, was dat zij als docente sociale wetenschappen, de predikanten van de protestantse kerk moest proberen te inspireren om meer oog te krijgen voor de omstandigheden waaronder de mensen leven. De pastorale zorg eens een keer te zien vanuit de praktische noden van de mensen en de predikanten te motiveren om iets bij te dragen aan bijvoorbeeld de slechte economische omstandigheden van de gemeentelieden.

Praktijk viel tegen

De stelling is: Als vrouwen en kinderen op Timor extra aandacht krijgen in de gemeenschapontwikkelingsprogramma's gaat een heel dorp vooruit. Brecht: „Na tien jaar ontzettend boeiend gewerkt te hebben als docente en later als begeleidster van pas afgestudeerde theologen, die als vicaris nog anderhalf jaar stage moesten lopen in de gemeentes, moet ik toegeven dat het resultaat van meer praktisch georiënteerde predikanten nog behoorlijk tegenviel.”

Er is in al die tien jaar nog steeds geen aardverschuiving qua geloofsopvattingen opgetreden bij de predikanten, waardoor gemeentelieden bijvoorbeeld geleerd hebben bij de kerk aan te kloppen voor advies en steun als er honger dreigt door een mislukte oogst. Armoede en ellendige ervaringen horen kennelijk bij het leven op Timor en men is er nog steeds niet gewend, dat het geloof ook handen en voeten moet krijgen in het dagelijks leven.

„Daar kun je je dan bij neerleggen als uitgezonden medewerker en concluderen dat de tijd nog niet rijp is voor een zogenaamde holistische benadering van kerk zijn. Want zo'n omslag in het denken is niet eenvoudig en zeker niet in tien jaar te realiseren. Dat kost misschien wel een paar generaties, gelet op de situatie van waaruit zij beginnen met deze nieuwe manier van denken en er zich thuis mee voelen. Maar dat neemt niet weg dat je als buitenstaander in zo'n cultuur natuurlijk al wel vast kunt beginnen met enkele voorbeelden van een allesomvattende dienstverlening voor mensen aan de basis. Door je af te vragen wat de meest noodzakelijke behoeften zijn van een gemeenschap om hun ontwikkeling ook voor de komende generaties veilig te stellen.”

Leerlicht

„En dan kom je, bijna automatisch, altijd bij het onderwijs terecht als basis voor iedere ontwikkeling. Hoewel er leerlicht bestaat in Indonesië, is het nog lang niet vanzelfsprekend dat ieder kind ook daadwerkelijk (kwalitatief goed) onderwijs kan genieten. Kleuteronderwijs is bijna nergens op het platteland te vinden, terwijl juist dit type onderwijs van ontzettend groot belang is. Tussen het eerste en het vijfde levensjaar wordt immers de basis gelegd voor een verdere gezonde ontwikkeling. De prikkels van praktische kennis die een kind op deze leeftijd ontvangt, stimuleren de hersenen zodat op latere leeftijd andere ingewikkelde vragen ook eenvoudiger door het kind kunnen worden opgelost.”

„Maar in ontwikkelingslanden (Timor) schort het nogal eens aan cognitieve prikkels. Ouders zien

Brecht Gerbrandy heeft een missie voor het leven

Kinderwerk en onderwijs.

onderwijs vooral als een kostenpost waar ze niet veel voor over hebben. Daarnaast hebben ouders zelf vaak niet de bagage om dit te kunnen doen. „Het was voor Brecht en haar medebestuurders dan ook duidelijk dat er meer gedaan moest en kon worden.

Kort geleden hebben zij samen de Stichting Yasap (Stichting Solidair met Kinderen en Vrouwen) opgericht, die als eerste kleuteronderwijs en verder een onbezorgde jeugd aanbiedt, waar de eerste levensbehoeften gewaarborgd zijn en tijd en energie wordt gestoken in hun cognitieve ontwikkeling in combinatie met praktische zelfredzaamheid.

Brecht: „Wij waren van mening dat het als voorbeeld nodig is een gezinsvervangend tehuis in te richten om daar kinderen fulltime te begeleiden. Regelmaat in alles, daarnaast huiswerkbegeleiding, maar ook het aanle-

ren van het praktische werk, in de tuin of op de sawa. Je leert hen na te denken over hun toekomst, zodat zij later in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien. Om verder een gemeenschap te steunen bij hun ontwikkeling is het zaak veel aandacht aan de vrouwen te besteden. Op Timor worden vrouwen nauwelijks gehoord, ze hebben een ondergeschikte positie, terwijl zij het leeuwenaandeel van het werk in de gemeenschap doen.”

„Zonder de vrouwen zou de gemeenschap geen kans op voortbestaan hebben. Toch zijn zij afhankelijk van de mening van hun vaders, man of broers. Er zijn geen gelijke kansen op onderwijs of beslissingsrecht. De sterke kanten van vrouwen en meisjes op Timor is dat zij van jongs af aan met het weven zijn opgegroeid. De weeftraditie is nog sterk aanwezig en hiermee bezitten de vrouwen van Timor een unieke vaardigheid die

economisch gezien te bate gebracht zou kunnen worden.”

„Als stichting zien we het als uitdaging en kans om deze unieke handvaardigheid op de Nederlandse markt te brengen, door het weefwerk in vorm van wenskaarten te verkopen. Naast het streven om het gezinsinkomen te verhogen, hopen we ook dat als vrouwen in groepjes bij elkaar komen, er ook andere voorlichtingsprogramma's tussendoor kunnen worden geboden. Omdat deze eeuwenoude vaardigheid in hun traditionele patroon past, staan de mannen er niet wantrouwig tegenover.”

Heimwee naar Timor

„Vergaderen over meer zelfstandigheid is bijvoorbeeld veel problematischer en een vrouw zal daar niet gemakkelijk toestemming voor krijgen van haar man. Weven is dus twee vliegen vangen in een klap, een bijverdienste en ondertussen leren ze

voor zichzelf op te komen.”

Brecht is nu ruim een maand terug uit Timor, als ik dit gesprek met haar heb. Zij maakt zich grote zorgen en dat is begrijpelijk. Ze wil graag terug, niet alleen uit heimwee naar haar mensen, maar ook naar haar huisje, waar ze sober leefde. Er is elektriciteit aanwezig, met een peertje aan het plafond voor het licht en haar shootcomputer, waar zij niet zonder kon in haar werk.

Ze wil graag doorgaan met en voor de stichting, want die is ambitieus en denkt haar programma's op den duur zelf te kunnen bekostigen door het opzetten van productie-eenheden. Zo zijn er veel grondstoffen die voor veevoer gebruikt kunnen worden waar tot nu toe niets mee gedaan wordt, een laswerkplaats en een telecommunicatiekantoor. Dat is niet alleen goed voor de kosten maar ook voor de werkgelegenheid.

Brecht wil helpen bouwen en proberen kinderdorpen op te richten op alle kleine Sunda-eilanden, want overal is de noodzaak even groot. De mogelijkheden om dit initiatief tot een succes te brengen, hangt af van de continuïteit van mensen die het coördineren en daarom hoopt Brecht binnen niet al te lange tijd sponsors te vinden die haar helpen aan een werkvergunning om weer aan de slag te kunnen. Het is voor Brecht, die nu met groot verlot in Nederland terug is, alleen mogelijk om als gast naar Timor te gaan en dus voor een beperkte tijd. „Zonder sponsor ben je namelijk illegaal en mag je niet werken.

„Brecht woont nu tijdelijk in Sneek. Zij wil door lezingen te geven belangstellenden vinden voor weefkaartenverkoop, of door te adviseren bij het adopteren van een kind, de stichting helpen vanuit Nederland. Voor het uitbreiden van de inventaris van het kleuterschooltje of anderszins kunnen sponsoren contact met haar opnemen telefoon (0515) 419846. Brecht haar missie die tien jaar geleden begon, is een levensopdracht geworden. En dat voel je als je het voorrecht hebt om haar te leren kennen.

Janke Koopmans,
BvP Friesland